

09.04.2015

Церква в Україні: елемент роз'єднання, об'єднання чи миротворчості?

Результати загальнонаціонального соціологічного опитування, проведеного у
рамках проекту «Національний діалог»
(частина 3)

- На початок 2015 року довіра переважала недовіру лише до однієї державної інституції – армії (3,1 бали за 5-бальною шкалою) та до трьох недержавних: волонтерських рухів (3,4 бали), церкви (3,3 бали) та громадських організацій (3 бали).
- За період з кінця 2014 року до березня 2015 року істотно втратили у довірі усі державні інституції, за винятком армії (позитивний баланс довіри-недовіри у 25% наприкінці 2014 року) та церкви (+45% наприкінці 2014-го і +44% у березні 2015 року).
- Більшість населення України відносить себе переважно до Православної церкви Київського патріархату – 44%; до Православної церкви Московського патріархату віднесли себе 21%, до Української греко-католицької – 11%, 8% є вірними інших релігій, а 9.5% – атеїсти.
- Церква протягом усіх років існування України як незалежної держави очолювала рейтинг довіри, поступившись лише в останній рік волонтерським рухам.
- До Православної церкви Київського патріархату віднесли себе миряни більшості регіонів. Єдиним регіоном, де явна більшість визнала свою належність до Православної церкви Московського патріархату є Донбас – 55% (в опитуванні був представлений Донецькою областю). На Галичині більшість населення належить до Греко-католицької церкви (67%). Найбільш неоднорідний склад віруючих виявився на Південному Заході, де 34% віднесли себе до Греко-католицької церкви, 32% – до Православної церкви Московського патріархату, а 22% – до Православної церкви Київського патріархату. Атеїстів найбільше на Слобожанщині (19%) та на Донбасі (17%).
- Ідея створення Єдиної Помісної Православної Церкви знаходить підтримку на Заході України: на Волині, Галичині, Південному Заході. У решті регіонів переважає байдуже або невизначене ставлення, але й негативне ставлення до цього теж незначне. Загалом по Україні підтримують ідею створення єдиної Помісної Православної Церкви 28%, виступають проти 14%, ставляться байдуже 35% і ще 23% певної думки не мають.
- Щодо визнання якоїсь церкви, яка могла б претендувати на «єдину Церкву українського народу», то найбільший відсоток був відданий Українській православній церкві Київського патріархату – 37%, проте 31% вважає цю церкву «однією з багатьох церков України». На Галичині «Церквою українського народу» вважають Українську греко-католицьку церкву. А от Українську православну церкву Московського патріархату «єдиною українською» не визнали у жодному з регіонів.
- Загалом в Україні, при поділі віруючих між кількома християнськими церквами, немає значної упередженості у ставленні вірян до інших церков. Так, Українську Православну церкву Київського патріархату «розкольникською» вважають лише 7% українців, а Українську православну церкву Московського патріархату вважають «церквою держави-агресора» 19% (єдиний регіон, де переважає ця позиція – Галичина, де такою думки дотримуються 42%).

Загальнонаціональне опитування було проведене Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» спільно з соціологічною службою «Ukrainian Sociology Service» з 25 грудня 2014 року по 15 січня 2015 року на замовлення Міжнародного центру перспективних досліджень. Всього опитано 4413 респондентів.

Розробники проекту виокремили 11 історичних регіонів для опитування:

1. **Волинь** (Волинська та Рівненська області);
2. **Галичина** (Івано-Франківська, Львівська та Тернопільська області);
3. **Південний Захід** (Закарпатська та Чернівецька області);
4. **Поділля** (Вінницька та Хмельницька області);
5. **Полісся** (Житомирська, Київська, Сумська та Чернігівська області);
6. **Центр** (Черкаська, Кіровоградська та Полтавська області);
7. **Слобожанщина** (Харківська область);
8. **Нижнє Подніпров'я** (Дніпропетровська та Запорізька області);
9. **Причорномор'я** (Миколаївська, Одеська та Херсонська області);
10. **Донбас** (Донецька область);
11. **м. Київ**

Опитування не проводилося в Луганській області та анексованому Криму. В опитуванні застосовувалась квотна вибірка, яка за областями, типами поселень, віком та статтю репрезентує населення виділених регіонів України віком від 18 років. Максимальна похибка вибірки по кожному регіону не перевищує 5,0%.

Дослідження профінансовано програмою МАТРА посольства Королівства Нідерландів.

Яку релігію сповідуєте та до якої церкви належите?

	Православна церква Київського пагірхагу	Православна церква Московського пагірхагу	Українська автокефальна православна церква	Українська греко-католицька церква	Римо-католицька церква	Інші християнські церкви (протестантська, баптистська, Свідків)	Іслам	Буддизм	Язичництво (РУНВіра)	Атеїст	інше	Юдаїзм
Волинь (Волинська, Рівненська обл.)	45.4	30.8	3.5	3.8	1.0	4.5	0.0	0.0	0.0	8.0	3.0	0.0
Галичина (Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська обл.)	28.0	0.5	1.0	66.7	1.5	0.7	0.0	0.0	0.0	0.7	0.7	0.0
Південний Захід (Закарпатська, Чернівецька обл.)	22.4	31.7	3.7	33.7	1.0	2.5	0.0	0.0	0.0	3.0	1.7	0.2
Поділля (Вінницька, Хмельницька обл.)	39.3	23.8	3.3	8.8	0.8	3.0	0.3	0.0	0.3	15.5	5.0	0.0
Центр (Черкаська, Кіровоградська, Полтавська, Кіровоградська обл.)	53.2	19.4	4.5	0.7	0.0	2.7	0.0	0.0	0.0	8.0	11.4	0.0
Полісся (Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська обл.)	57.8	8.8	2.9	4.4	6.1	2.5	0.2	0.2	1.2	4.2	10.5	1.0
Слобожанщина (Харківська область)	55.3	12.3	1.0	0.0	0.0	0.5	0.0	0.8	0.0	18.6	11.6	0.0
Нижнє Подніпров'я (Дніпропетровська, Запорізька обл.)	58.0	17.1	3.5	0.0	0.0	3.8	0.3	0.0	0.0	11.1	6.3	0.0
Причорномор'я (Миколаївська, Херсонська, Одеська обл.)	48.4	24.1	0.3	0.3	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0	10.3	15.8	0.3
Донбас (Донецька)	9.8	55.0	2.0	0.0	0.0	2.8	0.3	0.0	0.0	17.5	12.8	0.0
Київ	68.6	5.8	1.0	2.3	0.0	4.0	0.5	0.8	0.3	8.3	8.5	0.0
Україна загалом	44.2	20.8	2.4	11.0	1.0	2.5	0.1	0.2	0.2	9.5	8.0	0.1

Як Ви ставитесь до Української православної церкви Київського патріархату?
(дайте одну відповідь)

	Не визнана світовим православ'ям розкольницька церква	Церква українського народу	Одна з багатьох церков України	Мені байдуже	важко відповісти
Волинь (Волинська, Рівненська області)	9.5	44.3	34.3	7.7	4.3
Галичина (Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська області)	0.7	51.7	36.5	7.5	3.5
Південний Захід (Закарпатська, Чернівецька області)	12.0	30.9	49.1	5.7	2.2
Поділля (Вінницька, Хмельницька області)	7.5	28.7	40.5	19.3	4.0
Центр (Черкаська, Кіровоградська, Полтавська, Кіровоградська області)	3.5	40.0	21.9	19.9	14.7
Полісся (Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області)	5.9	38.8	23.2	20.5	11.7
Слобожанщина (Харківська область)	5.0	47.5	16.3	19.3	12.0
Нижнє Подніпров'я (Дніпропетровська, Запорізька області)	7.7	46.0	22.5	15.0	8.7
Причорномор'я (Миколаївська, Херсонська, Одеська області)	6.5	30.7	37.5	20.7	4.5
Донбас (Донецька)	8.0	10.6	43.2	34.9	3.3
Київ	9.2	36.0	15.0	23.0	16.8
Україна загалом	6.9	36.9	30.9	17.6	7.8

Як Ви ставитесь до Української православної церкви Московського патріархату?
(дайте одну відповідь)

	Церква держави-агресора, що здійснює в Україні шкідливу діяльність	Єдина канонічна православна церква в Україні	Одна з багатьох церков України	Мені байдуже	важко відповісти
Волинь (Волинська, Рівненська області)	22.5	12.5	50.0	10.2	4.8
Галичина (Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська області)	41.7	0.3	30.2	18.2	9.5
Південний Захід (Закарпатська, Чернівецька області)	12.5	18.0	58.1	9.2	2.2
Поділля (Вінницька, Хмельницька області)	11.7	11.0	53.0	20.5	3.7
Центр (Черкаська, Кіровоградська, Полтавська, Кіровоградська області)	28.4	4.2	31.1	19.9	16.4
Полісся (Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області)	25.4	8.5	27.8	27.6	10.7
Слобожанщина (Харківська область)	9.5	10.5	27.5	27.0	25.5
Нижнє Подніпров'я (Дніпропетровська, Запорізька області)	16.5	11.5	42.0	18.5	11.5
Причорномор'я (Миколаївська, Херсонська, Одеська області)	13.3	11.0	50.6	20.1	5.0
Донбас (Донецька)	2.3	17.3	49.2	29.1	2.0
Київ	27.5	5.8	24.0	24.0	18.8
Україна загалом	19.2	10.0	40.3	20.4	10.0

Як Ви ставитеся до Української греко-католицької церкви?

	Засохла гілка християнської церкви, штучне уніатське утворення	Церква Українського народу	Церква галичан	Одна з багатьох церков України	Мені байдуже	важко відповісти
Волинь (Волинська, Рівненська області)	4.8	8.3	16.8	51.0	13.5	5.8
Галичина (Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська області)	0.7	45.8	14.5	33.5	3.7	1.8
Південний захід (Закарпатська, Чернівецька області)	3.5	31.9	12.0	45.6	5.7	1.2
Поділля (Вінницька, Хмельницька області)	5.2	6.5	12.5	48.5	20.5	6.8
Центр (Черкаська, Кіровоградська, Полтавська, Кіровоградська області)	1.0	8.7	14.7	34.6	26.1	14.9
Полісся (Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області)	3.9	12.5	9.8	29.2	27.0	17.6
Слобожанщина (Харківська область)	4.5	5.0	13.1	21.4	33.7	22.4
Нижнє Подніпров'я (Дніпропетровська, Запорізька області)	5.0	6.8	19.0	30.7	25.8	12.8
Причорномор'я (Миколаївська, Херсонська, Одеська області)	1.0	4.5	12.8	56.6	19.0	6.0
Донбас (Донецька)	1.5	1.3	8.0	47.7	39.5	2.0
Київ	9.0	10.8	16.5	20.1	28.8	14.8
Україна загалом	3.7	12.9	13.6	38.1	22.1	9.6

**Як Ви ставитеся до ідеї створення
єдиної Помісної Православної Церкви в Україні?**

	Повністю підтримую	Виступаю проти	Мені байдуже	Важко відповісти
Волинь (Волинська, Рівненська області)	54.2	8.3	21.5	16.0
Галичина (Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська області)	43.1	15.8	14.8	26.3
Південний Захід (Закарпатська, Чернівецька області)	38.0	23.7	25.0	13.3
Поділля (Вінницька, Хмельницька області)	19.5	23.3	32.8	24.3
Центр (Черкаська, Кіровоградська, Полтавська, Кіровоградська області)	27.9	6.5	35.2	30.4
Полісся (Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області)	24.8	13.0	38.5	23.8
Слобожанщина (Харківська область)	18.0	6.5	37.2	38.3
Нижнє Подніпров'я (Дніпропетровська, Запорізька області)	24.6	8.5	42.4	24.6
Причорномор'я (Миколаївська, Херсонська, Одеська області)	14.3	13.3	47.9	24.6
Донбас (Донецька)	11.0	26.5	52.7	9.8
Київ	32.5	5.5	35.0	27.0
Україна загалом	28.0	13.7	34.8	23.5

Рівень довіри до державних та недержавних інституцій

	Зовсім не довіряють	Переважно не довіряють	Наскільки довіряють, настільки й ні	Переважно довіряють	Цілком довіряють	Середній бал (1-5)
<i>Переважно довіряють</i>						
Волонтерські рухи	8.7	10.6	31.4	35.0	14.3	3.4
Церква	11.0	10.8	30.7	35.4	12.0	3.3
Армія	14.2	13.3	34.6	26.7	11.1	3.1
Громадські організації	11.9	15.9	39.4	28.7	4.2	3.0
<i>Переважно не довіряють</i>						
Президент Петро Порошенко	22.7	18.0	32.4	22.4	4.4	2.7
Місцеві органи влади	16.1	24.1	42.4	15.2	2.1	2.6
Прем'єр-міністр А.Яценюк	27.2	20.2	30.9	18.6	3.0	2.5
Засоби масової інформації	21.8	22.8	38.8	14.8	1.8	2.5
Верховна Рада	26.2	22.9	35.3	14.2	1.3	2.4
Правоохоронні органи	27.9	29.7	31.6	9.3	1.6	2.3

Зміни у рівні довіри до державних та недержавних інституцій
(грудень-2014 – березень-2015)

	Баланс довіри-недовіри- грудень-2014*	Баланс довіри-недовіри- березень-2015*
Президентіві України	+5	-6
Верховній Раді України	-26	-40
Уряду України	-18	-37
Збройним Силам України	+25	+29
Міліції	-58	-45
Службі безпеки України	-34	-23
Місцевій владі	-15	-12
Судам	-72	-71
Конституційному Суду України	-56	-57
Прокуратурі	-64	-61,5
Церкві	+45	+44
Засобам масової інформації України	+13	+7
Засобам масової інформації Росії	-72	-75,5
Громадським організаціям	+9	+5
Політичним партіям	-56	-62,5
Банкам	-71	-76,5

*Грудень-2014 – опитування було проведене Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» та Центром ім. Разумкова

** Березень-2014 р. – опитування було проведене Центром ім. Разумкова

Яку релігію сповідуєте та до якої церкви належите?

	Православна церква Київського патріархату	Православна церква Московського патріархату	Українська автокефальна православна церква	Українська греко-католицька церква	Римо-католицька церква	Інші християнські церкви (протестантська, баптистська, Свідків)	Іслам	Буддизм	Язичництво (РУНВіра)	Атеїст	інше	Юдаїзм
Волинь (Волинська, Рівненська області)	45.4	30.8	3.5	3.8	1.0	4.5	0.0	0.0	0.0	8.0	3.0	0.0
Галичина (Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська області)	28.0	0.5	1.0	66.7	1.5	0.7	0.0	0.0	0.0	0.7	0.7	0.0
Південний Захід (Закарпатська, Чернівецька області)	22.4	31.7	3.7	33.7	1.0	2.5	0.0	0.0	0.0	3.0	1.7	0.2
Поділля (Вінницька, Хмельницька області)	39.3	23.8	3.3	8.8	0.8	3.0	0.3	0.0	0.3	15.5	5.0	0.0
Центр (Черкаська, Кіровоградська, Полтавська, Кіровоградська області)	53.2	19.4	4.5	0.7	0.0	2.7	0.0	0.0	0.0	8.0	11.4	0.0
Полісся (Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області)	57.8	8.8	2.9	4.4	6.1	2.5	0.2	0.2	1.2	4.2	10.5	1.0
Слобожанщина (Харківська область)	55.3	12.3	1.0	0.0	0.0	0.5	0.0	0.8	0.0	18.6	11.6	0.0
Нижнє Подніпров'я (Дніпропетровська, Запорізька області)	58.0	17.1	3.5	0.0	0.0	3.8	0.3	0.0	0.0	11.1	6.3	0.0
Причорномор'я (Миколаївська, Херсонська, Одеська області)	48.4	24.1	0.3	0.3	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0	10.3	15.8	0.3
Донбас (Донецька)	9.8	55.0	2.0	0.0	0.0	2.8	0.3	0.0	0.0	17.5	12.8	0.0
Київ	68.6	5.8	1.0	2.3	0.0	4.0	0.5	0.8	0.3	8.3	8.5	0.0
ВСЕГО	44.2	20.8	2.4	11.0	1.0	2.5	0.1	0.2	0.2	9.5	8.0	0.1